

23.11.2012

Dnro 4439/4/11

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Terhi Arjola-Sarja

KÄRÄJÄOIKEUS LAIMINLÖI ILMOITUKSEN VÄESTÖTIETOJÄRJESTELMÄÄN

1 KANTELU

Kantelija pyysi 30.11.2011 päivätyssä kirjeessään oikeusasiamiestä tutkimaan silloisen Paraisten käräjäoikeuden (nykyisin Varsinais-Suomen käräjäoikeus) menettelyä koskien tuomioistuimen ilmoitusta väestötietojärjestelmään lasten huoltoa koskevasta ratkaisusta.

Kantelija kertoi, että hän on kahden yhteishuoltajuudessa olevan alaikäisen lapsensa niin sanottu etävanhempi. Edelleen hän kertoi olevansa huolissaan lapsista ja siitä, miten hän ei ollut juurikaan saanut lapsiaan koskevia tietoja lasten päiväkodista, koulusta tai perhe- ja kasvatusneuvolasta. Kantelija oli aina näissä yhteyksissä törmännyt ”hiljaisuuden muuriin” ja viranomaisten välttelevään käytökseen häntä kohtaan. Hän ei ollut saanut mahdollisuutta osallistua lastensa elämään tavalla, jota yhteishuoltajuudessa tarkoitettiin. Viimein 16.11.2011 koulun kanslisti oli ilmoittanut, ettei hän voinut antaa kantelijalle niin sanottuja Wilma-tunnuksia, koska viranomaisten tietojen mukaan kantelijalla ei ollut yhteishuoltajuutta. Tietojen mukaan kantelijan huoltajuus oli päättynyt vuonna 2006. Tieto oli tullut yllätyksenä kantelijalle. Hän oli selvittänyt asiaa ja saanut 24.11.2011 Varsinais-Suomen käräjäoikeudesta tiedon, että käräjäoikeudessa oli sattunut virhe; käräjäoikeuden ratkaisu 15.9.2008 oli jäänyt kirjaamatta. Asia oli luvattu ”korjata”. Kantelija totesi, että tästä virheestä johtuen hänet oli pidetty vuosia sivussa lastensa tärkeistä asioista eikä hänen isyytensä tai vanhemmuutensa ollut toteutunut käräjäoikeuden päätöksessä tarkoitetulla tavalla.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Kantelun tutkiminen

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain mukaan yli kaksi vuotta vanhaa asiaa ei tutkita, ellei siihen ole erityistä syytä. Kantelun tarkoittamasta menettelystä silloisessa Paraisten käräjäoikeudessa on kulunut yli kaksi vuotta. Kantelija on kuitenkin kertonut saaneensa tiedon kantelussa tarkoitettusta menettelystä vasta marraskuussa 2011. Näin ollen ja ottaen huomioon asian tärkeys, olen katsonut, että kantelun tutkimiseen on olemassa laissa tarkoitettu erityinen syy.

3.2 Tapahtumat

Paraisten kärjäoikeus on 15.9.2008 antamallaan ratkaisulla määrännyt äitinsä yksinhuollossa olleet lapset vanhempiensa yhteishuoltoon ja asumaan äitinsä luona. Lisäksi ratkaisussa on määrätty muun muassa lasten tapaamisoikeudesta. Lasten äidin peruutettua valituksensa Turun hovioikeudelle, kärjäoikeuden tuomio on jäänyt pysyväksi. Turun hovioikeudessa asia on ratkaistu päätöksellä 4.11.2009.

Silloisessa Paraisten kärjäoikeudessa asiassa puheenjohtajana toimineen kärjätuomarin tässä kanteluasiassa antaman selvityksen mukaan kysymyksessä olevan tuomion perusteella oli jäänyt tekemättä merkintä väestötietorekisteriin. Syynä tähän oli huolimattomuus. Selvityksessään kärjätuomari toteaa, että hänen olisi pitänyt valvoa, että sihteeri tekee merkinnän, mutta jostakin syystä hän ei ollut sitä muistanut tehdä. Kärjätuomarin mukaan Turun hovioikeuden ratkaisusta 4.11.2009 oli tehty asianmukainen merkintä väestötietorekisteriin. Edelleen kärjätuomari toteaa, ettei hänellä ole syytä epäillä, etteikö merkintää olisi tehty asianmukaisesti heti hovioikeuden ratkaisun antamisen jälkeen ja että väestötietojärjestelmässä on siten ollut kantelijan huoltajuuden osalta virheellinen merkintä noin 10 kuukauden ajan.

Lounais-Suomen maistraatilta saatujen tietojen mukaan väestörekisterimerkintä lasten äidin yksinhuoltajuudesta on tallennettu maistraatissa 26.3.2007. Tapahtumapäiväksi on merkitty 6.9.2006. Merkintä yhteishuollosta on puolestaan tehty maistraatissa 8.12.2011. Tapahtumapäiväksi on tässä merkitty 4.11.2009 eli Turun hovioikeuden ratkaisun antopäivä. Maistraatissa olevien asiakirjojen perusteella kärjäoikeuden tuomio 15.9.2008 on saapunut maistraattiin 1.12.2011 ja Turun hovioikeuden 4.11.2009 antama päätös puolestaan 8.12.2011.

3.3

Oikeusohjeita

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 43 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimen päätös lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta taikka siitä, kenen luona lapsen tulee asua, voidaan panna heti täytäntöön, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa, jollei päätöksessä ole toisin määrätty.

Tuomioistuinten puheena olevista ilmoituksista väestötietojärjestelmään säädettiin kysymyksessä olevana ajankohtana asetuksessa tuomioistuimen ilmoituksista väestötietojärjestelmään (808/95).

Asetuksen 1 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan tuomioistuimen on ilmoitettava väestötietojärjestelmään ratkaisustaan asiassa, joka koskee lapsen huoltoa. Säännöksen 3 momentin mukaan kärjäoikeus ei ilmoita lainvoimaa vailla olevasta 1 momentin 7–14 kohdassa tarkoitettua ratkaisustaan eikä ratkaisusta, joka ei aiheuta muutosta väestötietojärjestelmään.

Asetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan heti ratkaisun antamisen tai julistamisen jälkeen:

1) kärjäoikeus tekee ilmoituksen lopullisesta ratkaisustaan 1 §:n 1 momentin 2–6 kohdassa tarkoitettussa asiassa ja ilmoituksen väliaikaisesta määräyksestään mainitun momentin 2–5 kohdassa tarkoitettussa asiassa;

2) hovioikeus tekee väliaikaisen ilmoituksen ratkaisustaan ja ilmoituksen väliaikaisesta määräyksestään 1 §:n 1 momentin 2–5 sekä 11 ja 12 kohdassa tarkoitettussa asiassa, jos ratkaisu aiheuttaa muutoksen väestötietojärjestelmään tallennettuihin tietoihin.

Säännöksen 3 momentin mukaan hovioikeuden muut kuin 1 momentissa tarkoitettut ilmoitukset ja kärjäoikeuden ilmoitukset lainvoiman saaneista ratkaisuksista 1 §:n 1 momentin 7–14 kohdassa tarkoitetuissa asioissa tehdään muutoksenhauille säädetyn määräpäivän jälkeen. Jos kärjäoikeuden ratkaisuun ei ole ilmoitettu tyytymättömyyttä, ilmoitus tehdään kuitenkin tyytymättömyyden ilmoittamiselle säädetyn määräajan kuluttua.

3.4

Kannanotto

Saamani selvityksen perusteella väestötietojärjestelmään ei ole silloisessa Paraisten kärjäoikeudessa tapahtuneen laiminlyönnin seurauksena välittynyt tietoa siitä, että kärjäoikeus on 15.9.2008 antamallaan tuomiolla määrännyt lapset vanhempiensa yhteishuoltoon. Kärjätuomari on selvityksessään myöntänyt merkinnän jääneen huolimattomuudesta tekemättä. Kärjätuomari on myös myöntänyt, että merkinnän tekemisen valvonta on kuulunut hänelle.

Totean, että väestötietojärjestelmässä lasten huolto on ollut merkittynä 26.3.2007 (tapahtumapäivänä 6.9.2006) lukien yksin heidän äidilleen aina siihen saakka, kunnes merkintä on 8.12.2011 muutettu yhteishuollosi. Kärjäoikeuden ratkaisua 15.9.2008, joka ratkaisu on asiassa jäänyt pysyväksi, vastaamaton merkintä on siten ollut väestötietojärjestelmässä yli kolme vuotta. Selvityksen valossa korjaustoimenpiteisiin näyttäisi ryhdytyn sen jälkeen, kun kantelija on alkanut selvittämään asiaa marraskuussa 2011. Totean myös, että kantelijan kertoman perusteella hän ei ole ennen marraskuuta 2011 tiennyt asiasta, eikä siten ole sitä voinut aikaisemmin selvittää tai tietää, että hänen olisi viranomaisissa asioidessaan tullut erikseen osoittaa huoltajuutensa.

Edellä selostetun asetuksen säännösten perusteella kärjäoikeuden olisi heti lasten huoltoa koskevan ratkaisun antamisen jälkeen tullut tehdä asetuksessa tarkoitettu ilmoitus väestötietojärjestelmään. Ilmoitus olisi tullut tehdä, vaikka ratkaisu on ollut vailla lainvoimaa. Näin ei kuitenkaan ole menetelty.

Katson kärjätuomarin laiminlyöneen velvollisuutensa siinä, että hän ei ollut huolehtinut kysymyksessä olevan ilmoituksen tekemisestä.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsityksen kärjätuomarin menettelyn virheellisyydestä hänen tietoonsa. Samalla kiinnitän hänen huomiotaan huolellisuuteen kysymyksessä olevien ilmoitusten lähettämässä. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.